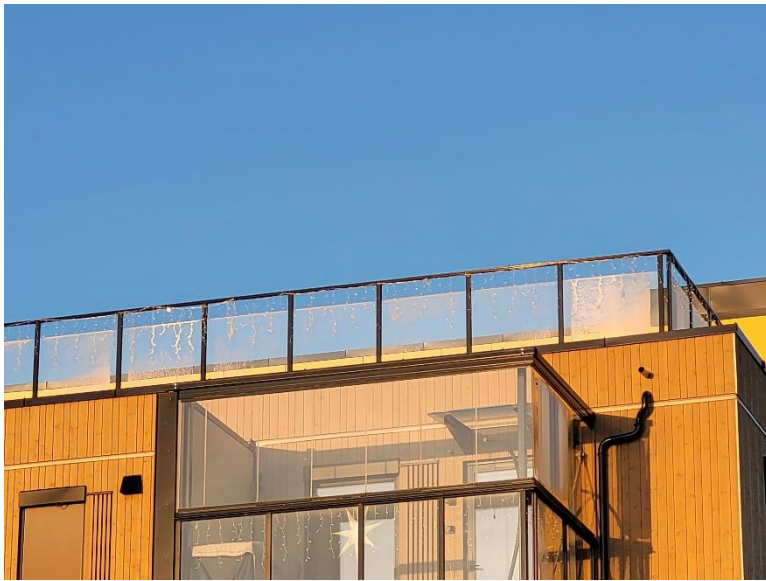

Sjekkrutiner for bygninger med flate tak

Flate tak er blitt mer og mer vanlig. De byr på flere utfordringer, enten de er på private hus eller på større bygninger/boligblokker, der arealet kan være beregnet til bruk som uteareal for beboerne. Dersom de er riktig konstruert og oppført, skal det ikke by på helsemessige problemer. En viktig forutsetning er bygningsmessig riktig utførelse og regelmessig vedlikehold for å unngå innvendig kondens eller lekkasjer som kan føre til fuktskader. En spesiell utfordring med flate tak ligger i håndtering av store snømengder, måkemuligheter og hvor solid taket er når snøen mettes av regn, og avløpet kan bli blokkert av is. Ikke alle tak har varmekabler som sikrer at taksluk er åpne.

Her er en enkel sjekkliste for vannhåndtering og sikkerhet på flate tak:

(Foto av Marianne Bjerke, bildet viser et nybygg med flatt tak og takterrasse)

Regelmessig inspeksjon: Sjekk takslukene jevnlig, spesielt før det meldes kraftig regn eller snøfall, for å sikre at de er åpne og fri for

løv, rusk og annet som kan blokkere vannstrømmen.

Rengjøring: Fjern løv, kvister og annet rusk fra takslukene for å sikre at vannet kan renne fritt. Dette bør gjøres minst to ganger i året, og oftere hvis det er mange trær i nærheten.

Kontroll av varmekabler: Hvis takslukene har varmekabler, sørg for at de fungerer som de skal for å forhindre isdannelse i taknedløpene om vinteren. Det kan bli kondens rundt innvendige taknedløp som er dårlig isolert, spesielt når snø og is smelter og smeltevannet renner ned. Husk måking så ikke snømengden blir for stor i forkant av mildvær og regn. For ikke å skade takbelegget, bør det ligge igjen 10-20 cm snø.

Sjekk fall mot sluk: Kontroller at det er tilstrekkelig fall mot slukene slik at vannet renner effektivt bort. Der det er lagt "gulv" over belegget, må det sørges for lett tilgang til sluket for inspeksjon.

Overløp: Mange - de fleste flate tak har ikke overløp (avløpsrør ut gjennom oppbyggingen rundt takflaten). Det kan føre til at vann på taket kan samles opp og renne over hele kanten rundt og inn i veggene. Der det ikke er overløp må det etableres.

Sørg for at alle overløp gjennom oppkanten rundt taket (parapeten / "vegglivet") er åpne, slik at man varsles ved at vann renner ut av overløpsrør dersom taksluk ikke fungerer. Dette er spesielt viktig ved varsel om ekstremnedbør.

Ferdse på taket: Begrens ferdsel på taket til områder som er beregnet for inspeksjon og vedlikehold for å unngå skader på takbelegget. Synlige skader i takpapp (kan gå gjennom membranen også) må utbedres umiddelbart!

Fuktsensorer: Vurder å installere fuktsensorer som gir alarm dersom vannet stiger på taket på grunn av tette sluk.

Mulige konsekvenser av ikke å sjekke flate tak:

Hvis sjekklisten for bygninger med flate tak ikke følges, kan det føre til lekkasjer med alvorlige konsekvenser som muggsopp som kan føre til et helseskadelig innklima. Uten regelmessig inspeksjon og rengjøring kan takslukene bli tette av løv, kvister og annet rusk, obs. plastposer(!) som kan hindre vannstrømmen og føre til vannskader på bygningen.

Manglende kontroll av varmekabler kan resultere i isdannelse i og rundt innvendige nedløp om vinteren og føre til at vannet på taket stiger og forårsaker lekkasjer.

Uten tilstrekkelig fall mot slukene og åpne taknedløp, kan vannet samle seg på taket. Dette øker risikoen for lekkasjer og strukturelle skader. Flate tak bør konstrueres med «overløp» der vann kan renne ut på siden av taket. Det forhindrer vannoppsamling hvis takslukene ikke fungerer som de skal.

Hvis overløpene på «vegglivet» ikke er åpne, kan det føre til at vannet ikke «varsler» at tette sluk har ført til høy vannstand på taket.

Begrenset ferdsel på taket er viktig for å unngå skader på takbelegget.

Forny takbelegget i tide! Takbelegg har begrenset levetid. Følg produsentens anbefalinger om levetid på belegget før nødvendig utskiftning.

Fuktsensorer tilknyttet bygningens alarmanlegg kan bidra til at det varsles tidlig om vannstigning på taket. Ved å følge sjekklisten kan man forhindre disse problemene og sikre at takslukene fungerer effektivt.

Bildet viser flatt tak om vinteren der snø smelter og vann renner mot innvendige taksluk. Foto: Kai Gustavsen

Sikkerhet på takterrasser

Kontroller rekkverk for skader og sjekk at putekasser eller stoler på takterrassen er plassert i god avstand fra rekkverk for å forhindre at barn kan klatre og falle. La ikke barn leke på taket uten tilsyn av voksne!

Manglende kontroll av rekkverk (må være høyt nok!) og feilplasserte gjenstander (stoler, putekasser etc) på takterrassen kan føre til fallulykker, spesielt for barn.

Dersom **grill** er tillatt brukt, må gassflasker med propan, samt opptenningsvæske, oppbevares på en måte som hindrer tilgang for barn eller uvedkommende. (NB! Propangass er tyngre enn luft og blir liggende i uventilerte fordypninger. Gassflasker må oppbevares luftig, ikke i trappesjakt og ikke utsettes for direkte sollys. Les mer på nettsiden til [DSB](#)).

Referanser med ordforklaring

Parapet, eller brystvern, er en forlengelse av en vegg eller mur som strekker seg over kanten av et tak, en terrasse, balkong, bro eller lignende struktur^[1]. Ordet kommer fra italiensk "parapetto", som betyr "forvar" (parare) og "bryst" (petto)^[1]. Parapeter ble opprinnelig brukt som forsvarsverk for å beskytte bygninger mot militære angrep, men i dag brukes de hovedsakelig som rekkverk, for å skjule utstyr på taket, redusere vindbelastning på taket, og for å forhindre spredning av branner^[2]. De kan være enkle, med en rett forlengelse av veggen, eller dekorative med ulike design som perforeringer eller paneler^[2].

[1] [Parapet – Wikipedia](#) (norsk) og [Store norske leksikon](#)

[2] [Parapet - Wikipedia](#) (engelsk)

Veggliv: Veggliv refererer til veggflaten, det vertikale planet som avslutter en yttervegg. Dette inkluderer ikke fremskutte eller tilbaketrukne veggpartier^[1]. Ordet brukes ofte i sammensetninger som for eksempel "veggliv" og "fasadeliv"^[1]. Et annet ord som kan brukes i denne sammenhengen er "flukt"^[1].

Er det noe mer du vil vite om arkitektoniske begreper?

Se:

[1] [liv – arkitektur - Store norske leksikon](#)

NFBIBs redaksjon avsluttet januar 2025